

مدیریت شهری

شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳

No.36 Autumn 2014

۱۴۴-۱۲۵

زمان پذیرش نهایی: ۱۳۹۳/۰۷/۱

زمان دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۰۵/۱

تحلیل گردشگری روستایی شهرستان مریوان با استفاده از مدل SWOT

رشید بوکانی* - دانشجوی دکتری تخصصی رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، مشهد، ایران.

رضوان امیری - کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی توریسم، تهران، ایران.

Rural tourism Analysis city of Marivan using SWOT Model

Abstract

The problem is studied within the traditional tourism activities are followed and failed at creating jobs and prosperity for the villagers as possible to earn enough to be effective. Inappropriate physical infrastructure as well as environmental and rural amenities and tourism, and lack of sufficient knowledge of their low education and tourism activities in the study area is another problem. So in this study is a case study of Marivan city tourist villages through the SWOT model and influence factors of rural tourism are evaluated. Finally, with respect to the features and capabilities and limitations of the study area and utilizes the methods and models used Optimal strategies for rural tourism to be presented using SWOT model. Using the methodology of the study was descriptive - analytical survey method is performed. In the present study, collect data, document the visit and taking notes from the documents library And direct field observation, interviews, photographs, video, and data analysis methods for Strategic SWOT EXCEL and SPSS software is used. Also, to achieve the objectives of the study, three groups of officials and experts active, local elites and foreign residents and tourists have been selected as the target population.

Keywords: tourism, rural tourism, SWOT Model.

چکیده

پژوهش حاضر در قالب رساله دکتری با رویکرد و روش تحقیق اکتشافی- تحلیلی در پی این موضوع بوده است که از طریق مدل SWOT به بررسی و تبیین گردشگری روستایی شهرستان مریوان پیردازد. به منظور رسیدن به این اهداف از دو روش استنادی و میدانی استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر، ۳۰ گروه کارشناسان، روستاییان و گردشگران بوده اند که با استفاده از فرمول کوکران و جدول مورگان، جامعه نمونه تعیین شده است. نحوه انتخاب افراد نیز به روش نمونه‌گیری سیستماتیک و نهایتاً تصادفی ساده می‌باشد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی و آزمون ناپارامتریک فریدمن با استفاده از نرم افزار SPSS استفاده شده است. یافته‌های تحلیل SWOT نشان می‌دهد که در مجموع تعداد ۱۶ نقطه قوت و فرصت بعنوان مزیتها و ۲۰ ضعف و تهدید به عنوان محدودیتها و تنگناهای پیش‌روی روستاهای این ناحیه جهت‌گسترش توریسم قابل شناسایی است، که این نشان می‌دهد که آستانه آسیب‌پذیری این نواحی بسیار بالا بوده و نیازمند بازنگری و ارائه سیاست‌های مناسب در جهت رفع ضعفها و تهدیدها با استفاده از نقاط قوت و فرصتها می‌باشد و در نهایت با توجه به نتایج و یافته‌های بدست آمده از پژوهش و نتایج SWOT راهبردها و راهکارهایی در قالب راهبردهای رقابتی (تهاجمی)(SO) ارائه شده است.

وازگان کلیدی: گردشگری، گردشگری روستایی، شهرستان مریوان، آزمون تحلیل عاملی، مدل SWOT

مقدمه

کشور ایران با وجود جاذبه‌های فراوان فرهنگی، تاریخی و طبیعی هنوز نتوانسته است جایگاه خود را بعنوان یک کشور پذیرنده گردشگر در بازار جهانی صنعت توریسم بیابد. از اینرو سهم ناچیزی از درآمدهای این صنعت نصیب این کشور شده است و همچنین این مسئله در زمینه توریسم داخلی و بخصوص توریسم روستایی صدق می‌کند. یکی از این مناطقی که در کشور ایران علیرغم داشتن پتانسیلها و جاذبه‌های فراوان فرهنگی، تاریخی و طبیعی گردشگری با مشکلات عدمهای نظیر مهاجرت از روستا به شهرها، بیکاری، کاهش باروری و حاصل خیزی زمینهای کشاورزی و فقدان زیربنایی لازم برای خدمات گردشگری روبه رو است. شهرستان مریوان می‌باشد که دارای پتانسیل‌های بالقوه ایی از نظر محیطی و طبیعی برای جذب توریست می‌باشد که باید در برنامه ریزی‌های ناحیه ایی و روستایی از این امکانات و تواناییها جهت توسعه این روستاهای کم کردن از مشکلات استفاده شود.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۲۶

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

در زمینه گردشگری روستایی، ماتریس سوات چارچوب مناسبی برای تعیین امکانات و تنگناهای توسعه گردشگری روستایی و درنهایت ارائه راهبردهای مناسب در این زمینه است. در این روش ابتدا قوت‌ها و ضعف‌های درونی و فرستهای و تهدیدهای بیرونی در زمینه‌های مختلف از جمله: اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، بوم شناختی و نهادی مشخص شده و سپس راهکارهای مناسب به منظور رفع ضعف‌ها و تهدیدهای از یک طرف و بهبود قوت‌ها و فرستهای از طرف دیگر، ارائه می‌شود. کارایی، سرعت و ظرفیت تطبیق عوامل درونی با محیط بیرونی از ویژگی‌های این روش است. بنابراین ضرورت تحقیق به دلایل:

□ در روستاهای مورد مطالعه، فرستهای، زمینه‌ها و پتانسیل‌های بالایی برای اشتغال زایی وایجاد کسب و کارهای جدید وجود دارد که مورد توجه لازم قرار نگرفته است.

□ وجود فقر و بیکاری در نواحی روستایی که با اجرای این طرح میتوان در جهت رفع بیکاری، کاهش فقر و افزایش بهره‌وری و وعدالت اجتماعی قدم برداشت.

□ علی‌رغم وجود جاذبه‌های گردشگری فراوان و مراجعه گردشگران به نواحی روستایی، می‌توان گفت که کسب و کاری که به واسطه جاذبه‌های گردشگری و حضور گردشگر در این منطقه راه افتاده باشد در حد ممکن وجود ندارد.

روش تحقیق

پژوهش حاضر با استفاده از روش شناسی توصیفی- تحلیلی و به شیوه پیمایشی انجام شده است. همچنین

در زمینه گردشگری با مشکلات عدمهای نظیر مهاجرت از روستا به شهرها، بیکاری، کاهش باروری و حاصل خیزی زمینهای کشاورزی و فقدان زیربنایی لازم برای خدمات گردشگری روبه رو است. شهرستان مریوان می‌باشد که برای جذب توریست می‌باشد که باید در برنامه ریزی‌های ناحیه ایی و روستایی از این امکانات و تواناییها جهت توسعه این روستاهای کم کردن از مشکلات استفاده شود.

روستاهای محدوده مورد مطالعه تا حد زیادی از جاذبه‌های گردشگری برخوردارند طوری که سالیانه پذیرای گردشگران زیادی به این منطقه هستند ولی در رابطه با سایر فعالیتهای اقتصادی مثل کشاورزی از جایگاه پایین‌تری برخوردارند. از مشکلات دیگری محدوده مورد مطالعه این است که فعالیتهای گردشگری بصورت سنتی دنبال می‌شوند و نتوانسته در ایجاد اشتغال و رفاه و درآمد کافی برای روستاییان در حد ممکن موثر واقع شود. همچنین نامناسب بودن زیرساختهای محیطی و کالبدی و امکانات رفاهی و سیاحتی و فقدان آشنایی کافی روستاییان و آموزش کم آنها در زمینه فعالیتهای گردشگری از مشکلات دیگر محدوده مورد مطالعه می‌باشد. بنابراین در این تحقیق سعی شده است با مطالعه موردی روستاهای گردشگری شهرستان مریوان از طریق مدل SWOT عوامل و فاکتورهای موثر گردشگری روستایی مورد ارزیابی قرار گیرند و در نهایت با توجه به امکانات و توانایی‌ها و محدودیتهای منطقه مورد مطالعه و با بهره‌گیری از روشها و مدل‌های مورد استفاده، راهکارهای بهینه ای گردشگری روستایی با استفاده از مدل SWOT ارائه گردد. بنابراین این تحقیق در پی پاسخگویی به سوالات زیر می‌باشد:

مسئولین و کارشناسان فعال و آگاه در زمینه مسائل گردشگری در سازمان‌های دولتی مسئول، انتخاب و پرسشنامه همراه با مصاحبه با آنها انجام شده است. بنابراین، روش‌های پیمایش و بحث گروهی متمرک؛ مهم‌ترین تکنیک‌ها و روش‌های تحقیق در نیل به اهداف مرتبط با این گروه بوده است. تعیین حجم نمونه جامعه آماری پژوهش حاضر، در تمامی^۳ گروه (کارشناسان، گردشگران و روستاییان) با استفاده از فرمول کوکران و جدول مورگان، انجام شده است. از همین رو، با توجه به جامعه آماری و جمعیت زیاد و بالغ بر ۱۳۰۰ نفر گردشگر داخلی و خارجی در زمان پیمایش؛ تعداد ۳۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه تعیین شده است. در عین حال، با توجه به اینکه جامعه آماری کارشناسان و مسئولین استانی در دستگاه‌های سازمانی مورد بحث نیز در حدود ۱۳۰۰ نفر بوده‌اند؛ تعداد ۳۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه تعیین شده است. ضمن آنکه با توجه به این موضوع که جامعه آماری و جمعیت روستاییان شهرستان مریوان در حدود ۹۰۰ نفر (به طور دقیق ۸۶۰۰ نفر) بوده است؛ تعداد ۳۷۲ نفر از روستاییان، می‌بایستی پرسشنامه تکمیل می‌گردید.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

تجزیه و تحلیل داده‌های این پژوهش در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی بر اساس نرم افزار SPSS و در قالب مدل SWOT؛ صورت گرفته است. نمایش یافته‌های در این بخش به صورت توصیفی و در قالب جداول یک‌بعدی همراه با ترسیم فراوانی، درصد، میانگین و نمودار؛ انجام آنها انجام گرفته است. به همین ترتیب، تعدادی از روش نمونه‌گیری پژوهش حاضر به روش نمونه‌گیری سیستماتیک بوده است. به این صورت که در هر دهستان، با استفاده از نظر و دیدگاه مسئولین استان، روستاهای گردشگر پذیر انتخاب شده و به طور تصادفی با تعدادی از نخبگان محلی و یا روستاییان و در عین حال گردشگران؛ پرسشنامه‌ها تکمیل شده است و مصاحبه با آنها انجام گرفته است. به همین ترتیب، تعدادی از

جدول ۱. بررسی تحقیقات مربوط به موضوع تحقیق در سطح ملی و بین‌المللی؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

محقق	عنوان تحقیق	سال انتشار	روش‌ها، ابزار مورد استفاده تحقیق و نتیجه گیری
رضوانی	توسعه گردشگری روستایی با رویکرد گردشگری پایدار (کتاب)	۱۳۹۰	به این موضوع پرداخته است که با توجه به سابقه و روند توسعه گردشگری روستایی در ایران، این نوع گردشگری هنوز در آغاز راه است و گردشگری روستایی در ایران در مجموع در مرحله اکتشاف قرار دارد.
کریمی، محبوب فر	گردشگری روستایی ایران (کتاب)	۱۳۹۱	صنعت گردشگری روستایی موفق مستلزم برنامه ریزی مناسب و برخورداری ها از مکانها و جاذبه های روستایی است. احتمال موفقیت مزارع گردشگری تزدیک به مکانهای گردشگری به مراتب بیشتر است.
صالحی فرد	گردشگری روستایی (کتاب)	۱۳۹۰	به این موضوع پرداخته شده است که تدوین برنامه‌ای منسجم، کارآمد و انعطاف پذیر در بخش گردشگری روستایی نیازمند آگاهی از مبانی نظری و ساختار تئوریکی داشت برنامه ریزی است.

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۲۸

<p>این موضوع به بررسی کارآفرینی اقلیمی و ارتباط آن با توسعه صنعت گردشگری می‌پردازد. در یک مقیاس، مواردی برای ارزیابی جنبه‌های مختلف جامعه شناخته شده به منظور حمایت از فعالیت‌های کارآفرینی توسعه داده شد. این مقیاس سوالات دموگرافیک و موضوعات مربوط به ارزیابی نگرش‌ها نسبت به گردشگری که از طریق ایمیل در بین ۲۹۰ نفر از ساکنان کارولینای شمالی توزیع شده بود را شامل می‌شد و در نهایت ۹۳ نفر از پاسخ‌دهندگان در نمونه گنجانده شده بودند.</p>	۲۰۰۷	<p>توسعه گردشگری روستایی</p>	کلین
<p>مقاله حاضر در وهله اول به بیان محصول گردشگری روستایی و نسبت بین کلان شهرها و گردشگری روستایی پرداخته و پس از آن با انتخاب کلان شهر مشهد به عنوان مطالعه موردی، بحث دسترسی و حوزه نفوذ گردشگری را مورد بررسی قرار می‌دهد.</p>	۱۳۸۷	<p>تحلیلی بر گردشگری روستایی در پیرامون کلان شهر شهرها (مقاله)</p>	mafی و همکاران
<p>روش تحقیق به کار گرفته شده توصیفی - تحلیلی است که با استفاده از داده‌های عینی و ذهنی منتج از پرسشنامه تکمیل شده از سربرستان خانوار و شوراهای اسلامی روستا انجام شده است. متغیرهای تحقیق، ماهیت کمی و کیفی دارند و در جمع آوری داده‌های ذهنی از مقیاس طیف لیکرت و برای تحلیل داده‌ها از آزمون های آماری پرامتری نظیر آزمون هم بستگی (ایرسون) و آزمون های نابارامتري (نظیر آزمون هم بستگی اسپیرمن و کای اسکوئر) بهره گرفته شد.</p>	۱۳۸۸	<p>اثرات اقتصادی گردشگری بر نواحی روستایی (مقاله)</p>	بدری
<p>تحقیق حاضر در پی شناسایی جاذبه‌ها، وضع موجود امکانات و خدمات گردشگری، و تئگهای موجود در راه توسعه گردشگری در دهستان آب گرم از توابع بخش شریعین شهرستان اردبیل در نهایت در پی ارائه پیشنهادات با توجه به وضع موجود می‌باشد.</p>	۱۳۸۹	<p>امکان سنجی توسعه گردشگری در نواحی روستایی (مقاله)</p>	رحمانی و همکاران
<p>استان سمنان از سکونتگاههای روستایی متعدد و جاذبه‌های گردشگری زیادی برخوردار است، که در این تحقیق روستاهایی که از پتانسیل های گردشگری بیشتری برخوردارند و همچنین سازمانهای متولی گردشگری مورد بررسی قرار گرفته است.</p>	۱۳۸۹	<p>مدیریت گردشگری روستایی و نقش آن در توسعه روستایی (مقاله)</p>	سید علی پور
<p>در مقاله حاضر با طرح این پرسش که کدامیک از مناطق روستایی مورد مطالعه دارای مزیت بر اساس اولویت‌های ظرفیتی گردشگری هستند، تلاش شده است با روش توصیفی و تحلیلی و با استفاده از مدل TOPSIS پاسخ علمی لازم را پیدا کند. یافته‌ها نشان می‌دهد که از میان ۳۰ روستایی مورد مطالعه، روستاهایی که اداری جاذبه‌های محیطی بیشتری هستند از ارجحیت بیشتری برخوردارند.</p>	۱۳۹۰	<p>اولویت بندی ظرفیت های گردشگری مناطق روستایی شهرستان نیر (مقاله)</p>	افتخاری و همکاران
<p>عنوان کرده است که در دو دهه گذشته، دخالت جامعه در سیاست‌های محلی باعث توجه روز افزون به رویکرد جایگزین برای توسعه روستایی در اتحادیه اروپا به خصوص در زمینه بخش‌های تکمیلی کشاورزی مانند گردشگری شده است. اگر چه طیف گسترده‌ای از رویکردهای یکپارچه برای توسعه گردشگری در مناطق روستایی شناسایی شده و در ادبیات وجود دارد.</p>	۲۰۱۱	<p>پیاده سازی گردشگری یکپارچه روستایی</p>	پانیک و همکاران
<p>هدف اصلی این تحقیق بررسی عوامل مؤثر بر صنعت گردشگری در مناطق روستایی کلاردشت است. برای رسیدن به اهداف تحقیق از دو روش اسنادی و میدانی (پیمایشی) استفاده شد. جامعه آماری این تحقیق را که جزء مناطق روستایی و گردشگری منطقه کلاردشت هستند، «ولوال و روبارک» خانوارهای روستاهای تشکیل دادند که ۱۳۲۰ خانوار بودند.</p>	۱۳۹۰	<p>عوامل موثر بر صنعت گردشگری در منطقه روستایی کلاردشت (مقاله)</p>	عبدالمنافی و همکاران

دریشت شری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۲۹

<p>در پژوهش حاضر سعی شده، به مطالعه و ضعیت توریسم روستایی در روستای خانقاہ استان کرمانشاه با استفاده از روش تئوری بنیانی پرداخته شود. به منظور گردآوری اطلاعات، از مصاحبه عمیق، مشاهده مستقیم، تهیه عکس و فیلم، اسناد و مدارک کتابخانه ای استفاده شد. همزمان با جمع آوری داده، تجزیه و تحلیل آن ها نیز صورت گرفت.</p>	۱۳۹۰	<p>مطالعه و ضعیت گردشگری روستایی در روستای خانقاہ از دیدگاه اهالی روستا؛ با استفاده از تئوری بنیانی (مقاله)</p>	قبادی و همکاران
<p>در این مطالعه با استفاده از تکنیک SWOT و ضعیت گردشگری روستایی در روستاهای هدف، گردشگری استان چهار محال و بختیاری مشخص و وزن هر کدام از ارکان چهارگانه SWOT در گردشگری روستایی سنجیده شده است. جامعه آماری این مطالعه شامل هجده نفر از کارشناسان و مسئولین مرتبط با علوم توسعه روستایی و گردشگری بوده است.</p>	۱۳۹۰	<p>سنجدش ارکان چهارگانه گردشگری روستایی با استفاده از تکنیک SWOT (مقاله)</p>	خاتون بادی و همکاران
<p>در مقاله حاضر به بررسی نقش طبیعت گردی و آثار آن در توسعه مناطق روستایی، با تأکید بر روستای اورامان تخت پرداخته شده است. بدین منظور بر اساس چارچوب مفهومی و نظری و نیز مطالعات میدانی انجام شده، اقدام به تجزیه و تحلیل داده ها از طریق تکنیک SWOT گردید.</p>	۱۳۹۱	<p>بررسی نقش طبیعت گردی و آثار آن در توسعه مناطق روستایی با استفاده از مدل تحلیلی SWOT (مقاله)</p>	دانش مهر و همکاران
<p>در این مقاله تلاش شد آثار توسعه گردشگری در روستاهای محدوده مورد مطالعه مانند اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی توسعه گردشگری در سکونتگاه های روستایی از دیدگاه گردشگران و روستاییان نظرسنجی از روستاییان و گردشگران مورد ارزیابی و سنجش قرار گیرد.</p>	۱۳۹۱	<p>بررسی آثار اقتصادی، جتماعی، کالبدی و زیست محیطی توسعه گردشگری در سکونتگاه های روستایی از دیدگاه گردشگران و روستاییان (مقاله)</p>	عنابستانی و همکاران
<p>تحقیق حاضر با هدف واکاوی پیامدهای منفی توسعه گردشگری در روستای گازرخان در استان قزوین صورت پذیرفت. به لحاظ روش پژوهش، این تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی- همبستگی محسوب می شود. جامعه آماری این تحقیق را تمامی سرپرستان خانوار در روستای گازرخان تشکیل می دانند که بر اساس فرمول کوکران، تعداد ۱۱۵ نفر از آسان از طریق روش نمونه گیری تصادفی ساده برای انجام تحقیق انتخاب شدند.</p>	۱۳۹۱	<p>واکاوی پیامدهای منفی توسعه گردشگری در مناطق روستایی استان قزوین (مقاله)</p>	رضایی و همکاران
<p>این پژوهش با هدف تدوین الگوی راهبردی مناسب برای توسعه گردشگری در روستاهای منطقه مورد مطالعه انجام شده است. سؤال اساسی پژوهش این است که الگوی راهبردی مناسب برای توسعه گردشگری که به توسعه پایدار روستایی منجر شود، کدام است؟</p>	۱۳۹۲	<p>راهبردی توسعه گردشگری پایدار روستایی (مقاله)</p>	افتخاری و همکاران
<p>به منظور رسیدن به اهداف تحقیق از دو روش اسنادی و میدانی استفاده شده است. بطور کلی ۳ نوع پرسشنامه (مردم، مسئلان و گردشگران) برای انجام این تحقیق آماده شد. پس از تکمیل این پرسشنامه ها برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار Excel و SPSS استفاده شد.</p>	۱۳۸۳	<p>نقش توریسم در توسعه نواحی روستایی پیرامون شهرها (پایان نامه کارشناسی ارشد)</p>	مهدوی
<p>پژوهش حاضر با هدف توسعه روش علمی ارزیابی و پایش پیشرفت به سوی توسعه پایدار گردشگری روستایی با استفاده از شاخص های استخراج شده در قالب ۳ نوع پرسشنامه به صورت میدانی و با نظرخواهی از مردم، مسئلان و گردشگران به ارزیابی و اندازه گیری پیشرفت به سوی پایداری گردشگری در روستاهای تاریخی- فرهنگی کشور در یک محدوده زمانی مشخص بوسیله بارومتر و رادار پایداری پرداخته است.</p>	۱۳۹۰	<p>ارزیابی پایداری توسعه گردشگری روستایی در ایران (رساله دکتری)</p>	مهدوی

روستایی تعریف شود، اما محققان بر این عقیده‌اند که موضوع بسیار پیچیده‌تر از این است (افتخاری و پور طاهری، ۱۳۹۰، ص ۱۴).

نقش‌گردشگری در توسعه نواحی روستایی را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

۱. احیا و سازماندهی دوباره فعالیت‌های اقتصادی محلی و بهبود کیفیت زندگی.

۲. درآمد مازاد در کنار بخش‌های کشاورزی، صنعتی و خدماتی و همچنین کمک‌های متنوع به درآمد ناشی از خرید و فروش محصولات کشاورزی و یاری رساندن به پایداری اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی و کمک به ارزش اقتصادی کیفیت تولیدات مواد غذایی حاضر، ساختمانهای بی استفاده و رها شده، مناظر و فرهنگ منحصر به فرد (Hall et al,2003:6).

گرفته است. در بخش کیفی، داده‌ها و مشاهدات براساس وجود افتراق و اشتراک، از طریق روش‌های کدگذاری بازو محوری مقوله‌بندی شده و سپس براساس موضوع محوری تحقیق تحلیل شده است تا بتوان به الگوی روابط موجود بین این داده‌ها و مکانیسم تأثیرگذاری آن‌ها بر هم‌دیگر، پی برد.

گردشگری روستایی

تعریف گردشگری روستایی کار چندان آسانی نیست و توافقی درباره آن وجود ندارد. این مسئله به این دلیل است که تعریف نواحی روستایی که گردشگری روستایی در آن انجام می‌شود، با دشواری همراه است (Pearce,1989)؛ با این حال گردشگری روستایی می‌تواند به طور ساده به عنوان مسافرت به نواحی

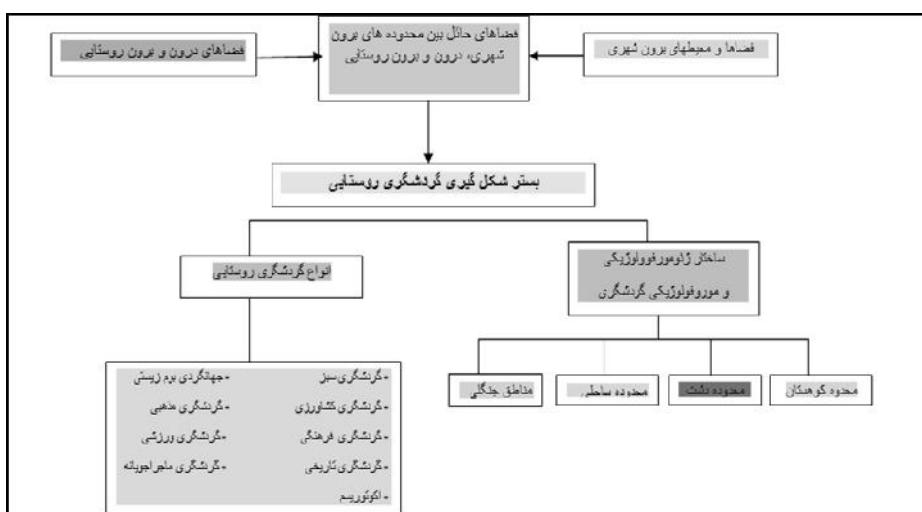

شکل ۱. تعریف گردشگری روستایی؛ مأخذ: مهدوی، ۱۳۸۳.

مدرس شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۳۰

شکل ۲. قلمرو و حیطه‌های دربرگیرنده گردشگری روستایی؛ مأخذ: صالحی فرد، ۱۳۸۸، ص ۶۷.

جدول ۴. تهیه مراحل ماتریس SWOT

نقاط قوت، ضعف، فرصة و تهدید با هم مقایسه شده، راهبردهای SO ثبت می شود.
نقاط قوت، ضعف، فرصة و تهدید با هم مقایسه شده، راهبردهای WO ثبت می شود.
نقاط قوت، ضعف، فرصة و تهدید با هم مقایسه شده، راهبردهای ST ثبت می شود.
نقاط قوت، ضعف، فرصة و تهدید با هم مقایسه شده، راهبردهای WT ثبت می شود.

در راستای تطابق مناسب بین آنها است. از دیدگاه این مدل، راهبرد مناسب، قوتها و فرصتها را به حداقل و ضعفها و تهدیدها را به حداقل ممکن می‌رساند. برای این منظور نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید در چهار چوب کلی SO,WO,ST,WT به شرح زیر پیوند داده شده و گزینه‌های راهبردی از بین آنها انتخاب می‌شوند (دردانه و شانه‌ساززاده، ۱۳۸۰، ص ۱۰۴).

۱. «راهبردهای رقابتی/ تهاجمی» (SO)، که تمرکز آنها بر نقاط قوت درونی و فرصتها بیرونی است؛

۲. «راهبردهای تنوع بخشی» (ST) بر نقاط قوت درونی و تهدیدها بیرونی متمرکز است.

۳. «راهبردهای بازنگری» (WO) که ضمن تاکید بر نقاط

۳. تجدید حیات اقتصاد ملی و بهبود کیفیت زندگی و درآمد تکمیلی برای کشاورزی، صنایع دستی و بخش خدمات و امکان برقراری تماس‌های اجتماعی، به ویژه در نواحی روستایی دور دست و بین گروه‌های اجتماعی منزوی (Gohdeston & Morris, 1999).

SOWT مدیریت راهبردی

مدیریت راهبردی عبارت است از بررسی محیطی، تدوین راهبرد، اجرای راهبرد، ارزیابی و کنترل، بنابراین مدیریت راهبردی بر نظرارت و ارزیابی فرصتها و تهدیدهای خارجی در سایه توجه به نقاط قوت و ضعف یک مجموعه تاکید دارد. مدیریت راهبردی از چهار عنصر اساسی شامل بررسی محیطی، تدوین راهبرد، اجرای راهبرد، ارزیابی و کنترل تشکیل می‌شود. عواملی که در این زمینه بیشترین تاثیر را دارند در اصطلاح عوامل راهبردی نامیده می‌شوند که عبارتند از: نقاط و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها (SWOT).

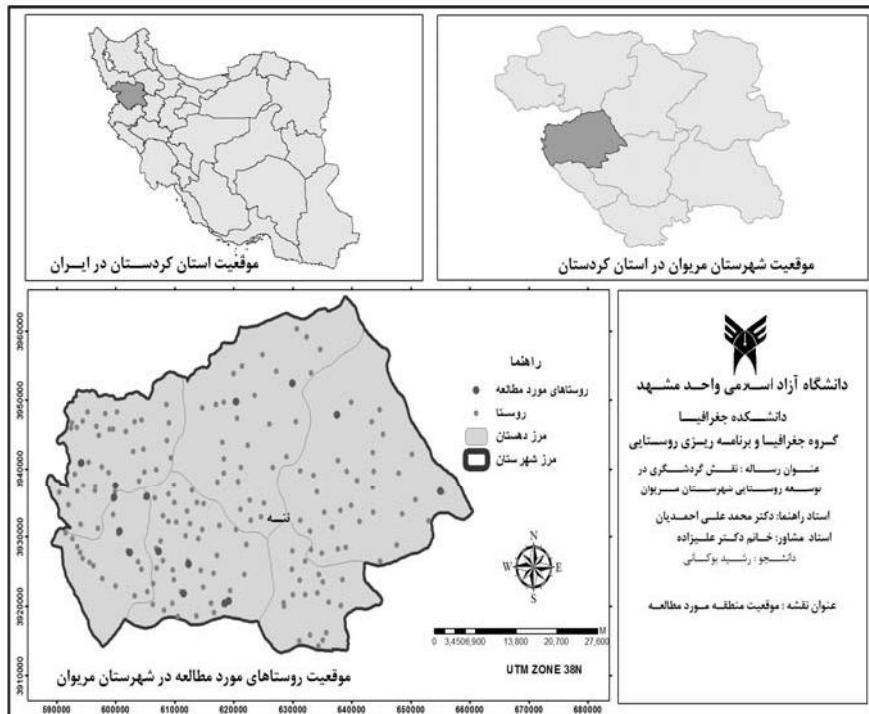
تحليل SWOT

تحلیل سوات، تحلیلی منظم برای شناسایی عوامل

دری شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۳۱

(نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها) همچو تدوین و راهبرد مطالعه: مأخذ: نگارنده.

اکتشافی، آزمون ناپارامتری فریدمن و آزمون ضربی همبستگی پیرسون ارائه شده است.

وضعیت موجود صنعت گردشگری روستایی در شهرستان مریوان چگونه است؟

با توجه به توزیع فراوانی جدول زیر ملاحظه می‌شود که ۴۷ درصد از پاسخگویان بر نامناسب بودن تجهیزات و امکانات رفاهی و اقامتی تأکید داشته‌اند. در عین حال، ۳۰/۶ درصد از کارشناسان، از خوب و خیلی خوب بودن تجهیزات و امکانات رفاهی و اقامتی سخن گفته‌اند. از سوی دیگر، ۴۷/۶ درصد از پاسخگویان، به نامناسب بودن امکانات بهداشتی و درمانی اذعان داشته‌اند و در مقابل، ۳۳/۳ درصد نیز خوب و خیلی خوب ارزیابی نموده‌اند. ضمن آنکه ۲۸ درصد از پاسخگویان نیز، از عدم تمایل مردم به منظور سرمایه‌گذاری در توسعه گردشگری سخن گفته‌اند. ۳۹/۳ درصد از پاسخگویان نیز وضعیت تمایل مردم به منظور سرمایه‌گذاری در توسعه گردشگری را خوب و خیلی خوب ارزیابی نموده‌اند. در عین حال، ۴۱/۶ درصد از پاسخگویان، از نامناسب بودن تجهیزات و امکانات تفریحی سخن گفته‌اند. ضمن آنکه ۴۱/۷ درصد از گردشگران، از مناسب بودن تجهیزات و امکانات تفریحی سخن رانده‌اند. از سوی دیگر ۳۳/۶ درصد از پاسخگویان نیز بر خوب و خیلی خوب بودن میزان نیروهای متخصص و آموزش دیده در مناطق روستایی مریوان به عنوان راهنمای تور تأکید داشته‌اند. ۴۱/۷ درصد از آنها نیز از فقدان نیروهای متخصص و آموزش دیده در مناطق روستایی مریوان به عنوان راهنمای تور سخن گفته‌اند. مناسب بودن زیرساختهای محیطی و کالبدی از جمله موضوعاتی است که ۵۰/۴ درصد از پاسخگویان، وضعیت آن را ضعیف و خیلی ضعیف دانسته‌اند و ۳۸/۶ درصد دیگر خوب و خیلی خوب، ارزیابی نموده‌اند. در عین حال، ۵۳ درصد از پاسخگویان نیز سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی بخش دولتی در زمینه توسعه گردشگری را ضعیف و خیلی ضعیف دانسته‌اند. ضمن آنکه ۳۵/۷ درصد از آنها از خوب و خیلی بودن میزان سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی بخش دولتی در زمینه توسعه گردشگری سخن گفته‌اند. ۳۹/۷ درصد از

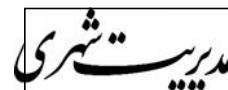
ضعف درونی، سعی بر بهره‌گیری از فرصت‌های بیرونی در جهت رفع نقاط ضعف گردشگری روستایی است و ۴. «راهبردهای تدافعی» (WT) که برای مقابله با ضعفهای درونی و تهدیدهای بیرونی ارائه می‌شود.

ماتریس تحلیلی SWOT

در مرحله بعد در فرایند تدوین سیاست‌ها و راهبردهای توسعه با لحاظ کردن جهات قبلی و با توجه به نوع واکنش در مقابل و نحوه تعامل هر عامل داخلی و خارجی می‌توان ماتریسی را ترسیم کرد که دارای چهار نوع راهبرد است. براین اساس ماتریس SWOT باید بتواند قوت‌ها و فرسته‌ها را حفظ کرده و نقاط ضعف و تهدید را حذف و به نقاط قوت و فرست تبدیل کند یا اینکه حداقل تاثیرات منفی و مخرب آنها را کاهش دهد.

محدوده مورد مطالعه

محدوده مورد مطالعه، روستاهای نمونه گردشگری شهرستان مریوان از توابع استان کردستان می‌باشند که بر اساس مطالعات انجام شده تعداد ۱۵ روستا بعنوان روستاهای نمونه گردشگری و مورد مطالعه انتخاب شده‌اند و کلیات تحقیق و پرسشنامه‌ها بر اساس روستاهای محدوده مورد مطالعه انجام شده است. این روستاهای از گردشگاه‌های اطراف شهرستان مریوان می‌باشند که با وجود دریاچه زریوار و هواس سالم و جاذبه‌های طبیعی و کوهستانی زیبا، از قدرت جذب‌گردشگر در فصول مختلف سال برخوردار است و در تعطیلات و به ویژه فصل بهار و تابستان، میزان جمعیت قابل ملاحظه‌ای هستند.

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۳۲

بحث و یافته‌ها

در این قسمت از تحقیق، به شرح نتایج و یافته‌های پژوهش بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده در مرحله قبلی یعنی روش شناسی تحقیق پرداخته می‌شود. بنابراین در گام نخست در بخش آمارهای توصیفی، با استفاده از فراوانی، درصد، درصد تجمعی و میانگین بررسی و توصیف شده و در مرحله بعدی نتایج و یافته‌های استنباطی (تحلیلی) با استفاده از آزمون تحلیل عاملی

(کوهنوردی و غیره) را خیلی خوب دانسته‌اند. از سوی دیگر ۴۹/۷ درصد از پاسخگویان نیز خیلی خوب بودن وضعیت دسترسی آسان به نواحی گردشگرپذیر در روستاهات آنچه داشته‌اند. ۴۷/۷ درصد از آنها نیز از ضعیف بودن وضعیت نزدیکی به پایانه‌های حمل مسافر گفته‌اند. وجود آداب و رسوم و سنن محلی روستاییان از جمله موضوعاتی است که ۵۳ درصد از گردشگران، وضعیت آن را خوب و خیلی خوب دانسته‌اند. در عین حال، ۵۸ درصد از پاسخگویان نیز، وجود صنایع دستی کم نظر و بی بدیل در روستاهای منطقه، را نامناسب دانسته‌اند.

۵۰/۳ درصد از پاسخگویان بر این باورند که وجود بازار وجود ارتفاعات و قلل مرتفع جهت انجام ورزش و تفریح

بنابراین طبق جدول بالا، ۶۲/۷ درصد از پاسخگویان نیز چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد طبیعی را خیلی خوب ارزیابی نموده‌اند. ۵۴/۷ درصد از گردشگران، وجود ارتفاعات و قلل مرتفع جهت انجام ورزش و تفریح

پاسخگویان بر این باورند که تعارض‌ها و تناقضهای فرهنگی گردشگران و روستاییان، زیاد و خیلی زیاد بوده است. ۳۳/۳ درصد از آنها این وضعیت را کم و خیلی کم دانسته‌اند. از سوی دیگر، ۴۷/۳ درصد از پاسخگویان، آشنایی روستاییان و آموزش کم آنها در زمینه نحوه برخورد مناسب با گردشگران را ضعیف و خیلی ضعیف دانسته‌اند و در مقابل، ۳۶/۷ درصد نیز خوب و خیلی خوب ارزیابی نموده‌اند.

جدول ۵. توزیع فراوانی ارزیابی پاسخگویان از نقاط ضعف و موانع توسعه گردشگری روستاهای مورد مطالعه؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

ردیف	گویه‌ها					طیف
	خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف	
۱						نامناسب بودن تجهیزات و امکانات رفاهی و اقامتی
۲						نامناسب بودن امکانات بهداشتی و درمانی
۳						عدم تمایل مردم به منظور سرمایه‌گذاری در توسعه گردشگری
۴						نامناسب بودن تجهیزات و امکانات تاریخی
۵						فقدان نیروهای متخصص و آموزش دیده در مناطق روستایی مریوان به عنوان راهنمای تور
۶						نامناسب بودن زیرساختهای محیطی و کالبدی (جاده‌ها و فاضلاب (روستایی))
۷						فقدان سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی بخش دولتی در زمینه توسعه گردشگری
۸						تعارض‌ها و تناقضهای فرهنگی گردشگران و روستاییان
۹						فقدان آشنایی روستاییان و آموزش کم آنها در زمینه نحوه برخورد مناسب با گردشگران

جدول ۶. توزیع فراوانی ارزیابی پاسخگویان از پتانسیل، توانایی و نقاط قوت توسعه روستاهای مورد مطالعه؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

ردیف	گویه‌ها					طیف
	خیلی خوب	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف	
۱						چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد طبیعی
۲						وجود ارتفاعات و قلل مرتفع جهت انجام ورزش و تفریح (کوهنوردی و ...)
۳						دسترسی آسان به نواحی گردشگرپذیر در روستاهای
۴						نزدیکی به پایانه‌های حمل مسافر
۵						وجود آداب و رسوم و سنن محلی روستاییان
۶						وجود صنایع دستی کم نظر و بی بدیل در روستاهای منطقه
۷						وجود بازار مناسب برای خرید محصولات وارداتی
۸						وجود بازار مناسب برای فروش محصولات کشاورزی

جدول ۷. توزیع فراوانی ارزیابی پاسخگویان از فرصت‌های توسعه گردشگری روستایی؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

طیف					گویه ها	ردیف
خیلی ضعیف	ضعیف	متوسط	خوب	خیلی خوب		
۲۴/۷	۲۵/۳	۳۳/۳	۸	۸	افزایش انگیزه بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در توسعه گردشگری منطقه	۱
۳۸	۱۷/۷	۲۲/۳	۸/۳	۱۳/۷	افزایش توجه مسئولین دولتی به سرمایه‌گذاری و رونق گردشگری منطقه	۲
۸/۷	۴۰	۲۹/۷	۱۳/۷	۸	وجود استانهای پرجمعیت در جوار مناطق روستایی مریوان	۳
۶	۲۲	۱۱/۷	۲۱/۷	۳۸/۷	علاقه و انگیزه بیش از حد مردم استانهای همچوar به گردشگری و مسافرت به این منطقه با توجه به وجود بازار کالاهای وارداتی در این منطقه	۴
۶	۶	۱۹/۳	۲۲	۴۶/۷	نزدیکی به کردستان عراق و روابط مرزی با این منطقه	۵
۶	۵/۷	۱۱/۳	۳۶/۳	۴۰/۷	وجود جاذبه‌های گردشگری زیاد در این منطقه در مقایسه با سایر شهرستانهای استان	۶

از پاسخگویان نیز افزایش توجه مسئولین دولتی به سرمایه‌گذاری و رونق گردشگری منطقه را ضعیف و خیلی ضعیف بوده است. در عین حال، ۲۷/۴ درصد نیز، از ضعیف ارزیابی نموده‌اند. در عین حال، ۴۸/۷ درصد از گردشگران، وجود استانهای پرجمعیت در جوار مناطق روستایی مریوان را ضعیف و خیلی ضعیف دانسته‌اند. ضمن آنکه ۲۹/۷ درصد از گردشگران، از وجود استانهای پرجمعیت در جوار مناطق روستایی مریوان سخن رانده‌اند. از سوی دیگر ۶۰/۷ درصد از پاسخگویان نیز بر خوب و خیلی خوب بودن علاقه و انگیزه بیش از حد مردم استانهای همچوar به گردشگری و مسافرت به این منطقه با توجه به وجود بازار کالاهای وارداتی در این

مناسب برای خرید محصولات وارداتی ضعیف و خیلی ضعیف بوده است. در عین حال، ۲۷/۴ درصد نیز، از خوب و خیلی خوب بودن وضعیت وجود بازار مناسب برای خرید محصولات وارداتی گفته‌اند. از سوی دیگر، ۳۳ درصد از پاسخگویان، وضعیت وجود بازار مناسب برای فروش محصولات کشاورزی را خوب و خیلی خوب دانسته‌اند و در مقابل، ۳۳/۳ درصد نیز متوسط ارزیابی نموده‌اند.

طبق جدول ۷، ۵۰ درصد از پاسخگویان نیز، از نامناسب بودن افزایش انگیزه بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در توسعه گردشگری منطقه سخن‌گفته‌اند. ۵۵/۷ درصد

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۳۴

جدول ۸. توزیع فراوانی ارزیابی پاسخگویان از تهدیدات فراروی توسعه گردشگری روستایی؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

طیف					گویه ها	ردیف
خیلی ضعیف	ضعیف	متوسط	خوب	خیلی خوب		
۱۱/۳	۱۶/۷	۲۷/۷	۲۷/۷	۱۶/۷	مشکلات متعدد در گرفتن مجوز برای توسعه گردشگری در این منطقه	۱
۸/۳	۱۴/۳	۴۷	۲۲/۳	۸	امکانات زیاد مناطق رقیب به منظور جذب گردشگری (شهر سندنج و کرمانشاه)	۲
۱۳/۳	۴۲	۲۲/۷	۱۴	۸	وجود راههای ارتباطی بهتر مناطق رقیب (شهر سندنج و کرمانشاه) در مقایسه با این منطقه	۳
۱۹	۳۳	۲۸/۷	۸/۳	۱۰/۷	وجود امکانات بهتر و مطلوب تر مناطق رقیب (شهر سندنج و کرمانشاه) در مقایسه با این منطقه	۴
۱۴	۱۴/۳	۲۸	۲۴/۳	۱۹/۳	افزایش تخلفات با ورود گردشگران به این منطقه	۵
۸	۱۶/۷	۲۸	۲۲/۳	۲۵	از بین رفتن پوشش گیاهی منطقه با توجه به اهمیت ندادن گردشگران به حفظ و نگهداری این منطقه	۶
۵/۷	۱۹/۳	۲۲/۳	۳۰/۷	۲۲	در معرض خطر قرار گرفتن فرهنگ سنتی و محلی با ورود گردشگران به منطقه	۷

دری شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۳۵

۵۲/۷ درصد از پاسخگویان نیز، در معرض خطر قرار گرفتن فرهنگ سنتی و محلی با ورود گردشگران به منطقه، را نامناسب دانسته‌اند. ضمن آنکه ۲۵ درصد از آنها از ضعیف و خیلی ضعیف در معرض خطر قرار گرفتن فرهنگ سنتی و محلی با ورود گردشگران به منطقه سخن گفته‌اند. نزدیکی به کرستان عراق و روابط مزی با این منطقه از جمله موضوعاتی است که ۶۸/۷ درصد از

آزمون فرضیه: با استناد به نتایج جدول بین وجود امکانات و زیرساختهای گردشگری و توسعه روستایی H_0 و H_1 ($\alpha = 0.05$)، همبستگی و رابطه مثبت و معنی‌داری با اطمینان ۹۹/۰ درصد و سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ درصد؛ وجود دارد. از این‌رو، فرض H_1 تحقیق مبنی بر وجود امکانات و زیرساختهای گردشگری و توسعه روستایی تایید شده و در مقابل فرض H_0 تحقیق مبنی بر عدم ارتباط بین وجود امکانات و زیرساختهای گردشگری و توسعه روستایی، رد می‌شود. در نتیجه، متغیر وجود امکانات و زیرساختهای گردشگری و توسعه روستایی به یکدیگر مرتبط بوده و هرگونه تغییر در یکی با تغییر در دیگری، همراه می‌باشد. بنابراین هر اندازه که امکانات و زیرساختهای صنعت گردشگری، توسعه کمی و کیفی یابد به همان میزان، توسعه روستایی نیز؛ تقویت می‌گردد و بالعکس.

تجزیه و تحلیل SWOT در جهت توسعه گردشگری در نواحی روستایی شهرستان مریوان – عوامل موثر داخلی بر گردشگری در ناحیه مورد مطالعه

هدف این مرحله سنجش محیط داخلی ناحیه مورد مطالعه جهت شناسایی نقاط ضعف و قوت، یعنی جنبه‌هایی که در راه دستیابی به اهداف برنامه ریزی و اجرای تکلیف‌های آن مساعد یا بازدارنده است، می‌باشد. در این قسمت به مقوله استراتژیهای موجود، عملکردها و منابع مورد توجه و بررسی قرار گرفته و تحت عنوان نقاط قوت و نقاط ضعف و در چهارچوب ابعاد توسعه روستایی (اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، اکولوژیکی و نهادی) به شرح زیر تقسیم‌بندی شده است:

منطقه تأکید داشته‌اند. ۲۷/۷ درصد از آنها نیز از ضعیف و خیلی ضعیف بودن علاقه و انگیزه بیش از حد مردم استانهای همجوار به گردشگری و مسافرت به این منطقه با توجه به وجود بازار کالاهای وارداتی در این منطقه سخن گفته‌اند. نزدیکی به کرستان عراق و روابط مزی با این منطقه از جمله موضوعاتی است که ۶۸/۷ درصد از کارشناسان، وضعیت آن را خوب و خیلی خوب دانسته‌اند و ۱۹/۳ درصد دیگر ضعیف و خیلی ضعیف، ارزیابی نموده‌اند. در عین حال، ۷۷ درصد از پاسخگویان نیز، وجود جاذبه‌های گردشگری زیاد در این منطقه در مقایسه با سایر شهرستانهای استان، را خوب و خیلی خوب دانسته‌اند.

طبق جدول ۴/۴ درصد از پاسخگویان بر این باورند که مشکلات متعدد در گرفتن مجوز برای توسعه گردشگری در این منطقه، کم و خیلی کم بوده است. ۲۸ درصد از آنها این وضعیت را ضعیف و خیلی ضعیف دانسته‌اند. از سوی دیگر، ۴۷ درصد از پاسخگویان، امکانات زیاد مناطق رقیب به منظور جذب گردشگری (شهر سنندج و کرمانشاه) را متوسط دانسته‌اند و در مقابل، ۳۰/۳ درصد نیز از کم بودن امکانات زیاد مناطق رقیب به منظور جذب گردشگری (شهر سنندج و کرمانشاه) سخن گفته‌اند. ۵۶/۳ درصد از پاسخگویان نیز وجود راههای ارتباطی بهتر مناطق رقیب (شهر سنندج و کرمانشاه) در مقایسه با این منطقه را ضعیف و خیلی ضعیف ارزیابی نموده‌اند. ۲۲/۷ درصد نیز، وجود راههای ارتباطی بهتر مناطق رقیب (شهر سنندج و کرمانشاه) در مقایسه با این منطقه را متوسط دانسته‌اند.

از سوی دیگر، ۴۹ درصد از پاسخگویان نیز بر ضعیف و خیلی ضعیف بودن وجود امکانات بهتر و مطلوب تر مناطق رقیب (شهر سنندج و کرمانشاه) در مقایسه با این منطقه تأکید داشته‌اند. ۴۳/۶ درصد از آنها نیز از خوب و خیلی خوب بودن افزایش تخلفات با ورود گردشگران به این منطقه گفته‌اند. از بین رفتن پوشش گیاهی منطقه با توجه به اهمیت ندادن گردشگران به حفظ و نگهداشت این منطقه از جمله موضوعاتی است که ۴۷/۳ درصد از گردشگران، وضعیت آن را زیاد و خیلی زیاد دانسته‌اند و ۲۸ درصد دیگر متوسط، ارزیابی نموده‌اند. در عین حال،

جدول ۹. نقاط قوت و نقاط ضعف محدوده مورد مطالعه: مأخذ: یافته‌های تحقیق.

نقاط ضعف (Weaknesses)	نقاط قوت (Strengths)	ملاحظات
<ul style="list-style-type: none"> ○ عدم تمايل مردم منطقه جهت سرمایه گذاری در بخش گردشگری به دلایل مختلف از جمله افزایش سوداگری زمین و خرید و فروش اراضی، عدم آشنایی به صنعت توریسم و غیره؛ ○ فقدان برنامه ریزی و سرمایه گذاری های دولتی در این ناحیه؛ 	<ul style="list-style-type: none"> ○ مستعد بودن و آماده بودن منطقه جهت سرمایه گذاری و برنامه ریزی توریسم در جهت استفاده از منابع طبیعی و انسانی و معرفی آن به عنوان قطب مهم گردشگری روستایی؛ ○ وجودمیوه های سردسیری، محصولات کشاورزی و بازار مناسب برای فروش این محصولات کشاورزی و صنایع دستی به گردشگران؛ 	اقتصادی
<ul style="list-style-type: none"> ○ نامناسب بودن و عدم کفايت تسهیلات بهداشتی و خدماتی؛ ○ نامناسب بودن و ناکافی بودن تسهیلات و تجهیزات اقامتی و رفاهی؛ ○ فقدان نیروهای متخصص و آموزش دیده در این نواحی؛ ○ توزیع نامناسب گردشگران در فصول مختلف سال (تراکم کم در زمستان)؛ ○ تعارض و نقاوت میان فرهنگ گردشگران و مردم روستاها ○ گرایش غالب مردم به استفاده اختصاصی از فضای روستایی در غالب ویلا و باغهای خصوصی 	<ul style="list-style-type: none"> ○ وجود وضعیت بالای آگاهی و سواد در بین مردم روستا و حس همکاری و مشارکت در بین روستاییان این منطقه؛ ○ وجود آداب و رسوم، فرهنگ محلی و سنتی و نیز مکانهای تاریخی و دیدنی که بعضاً از گذشته به جای مانده اند. 	اجتماعی، فرهنگی
<ul style="list-style-type: none"> ○ نامناسب بودن در زیرساختهای محیطی و کالبدی (همانند جاده ها و فاضلاب) ○ نامناسب بودن تأسیسات و تجهیزات تفریحی و ورزشی 	<ul style="list-style-type: none"> ○ وجود چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد به همراه فضای سبز و باغات در نواحی روستایی مطالعه شده ○ مجاورت و نزدیکی به مراکز جمعیتی و مراکز شهری ○ وجود ارتفاعات و قلل مرتفع جهت انجام ورزشها و تفریحاتی از قبل اسکی، کوهنوردی، راهپیمایی و اردو زدن وغیره؛ ○ دسترسی آسان و مناسب به این نواحی برای گردشگران ○ وجود دریاچه زیوار، رودخانه ها و چشمه ها و جاذبه های گوناگون آنها در این نواحی ○ داشتن محیط آرام و بدون سرو صدا به خصوص برای شهرنشینان جهت استراحت و تمدد اعصاب و تفریح ○ جاذبه های ورزشی و تفریحی این نواحی (همانند کوهنوردی، شنا وغیره)؛ 	اکولوژیکی
○ عدم آشنایی روستاییان و عدم آموزش آنها در نحوه برخورد با گردشگران	○ اعتقاد مسئولان به اشتغالزایی به وسیله گسترش توریسم به عنوان یکی از مهمترین ساز و کارهای مناسب در جهت توسعه روستاها.	نهادی

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۳۶

- عوامل موثر خارجی بر گردشگری در ناحیه مورد مطالعه

عملکرد ناحیه توریستی بطور مستقیم یا غیرمستقیم موثر واقع می‌شوند و همچنین تهدیدها نیز مجموعه عوامل خارجی از ناحیه محسوب می‌شوند که در عدم کارائی این نواحی تاثیرات مستقیم و غیرمستقیم دارند. بر اساس مطالعات انجام شده و بررسی وضعیت محیط است که ناحیه در ارتباط با گسترش توریسم با آن مواجه است. در این راستا باید گفت که فرصتها، مجموعه امکانات و قابلیتهایی موجود و موثر بر این ناحیه از لحاظ هدف این مرحله کند و کاو آثار محیط خارجی در ناحیه مورد مطالعه جهت شناسایی فرصتها و تهدیدهایی است که ناحیه در نواحی پیرامون ناحیه مورد مطالعه، مجموعه فرصتها و تهدیدهایی است که خارج از محیط ناحیه بر

جدول ۱۰. فرصتها و تهدیدهای محدوده مورد مطالعه؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

(Threats)	(Opportunities)	ملاحظات
<ul style="list-style-type: none"> ○ افزایش قیمت زمین و بورس بازی زمین و بالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تجهیزات و تسهیلات گردشگری و مقرون به صرفه نبودن در این مناطق 	<ul style="list-style-type: none"> ○ افزایش توجه دولت به برنامه ریزی و سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری ○ افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در این مناطق 	اقتصادی
<ul style="list-style-type: none"> ○ افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی رقیب) کرمانشاه و سنندج) در مقایسه با این منطقه در آینده ○ افزایش تمايل و انگیزه گردشگران به مسافرت به سایر مناطق تفریحی نزدیک و رقیب ○ تراکم بیش از حد جمعیتی و شلوغ شدن این منطقه در مقایسه با نواحی رقیب در آینده ○ افزایش تخلفات اجتماعی با ورود گردشگران در منطقه نسبت به قبل ○ از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی (همانند: آداب و رسوم محلی و نوع پوشاش، معماری و مسکن ...) با افزایش گردشگران 	<ul style="list-style-type: none"> ○ افزایش انگیزه بیشتر برای مسافرت و تفریح در بین مردم شهری و مردم حومه ○ وجود قطب بزرگ جمعیتی کشور در نزدیکی این نواحی از جمله خدمات و تسهیلات مطلوب به گردشگران در مناطق تفریحی رقیب (اورامان تخت، سرواباد، نگل و غیره) 	اجتماعی، فرهنگی
<ul style="list-style-type: none"> ○ از بین رفتن درختان و بوشش گیاهی و آثار تخریبی آن، تخریب زمینهای کشاورزی و مزارع روستاپی ○ آلودگی منابع آب، خاک و اقلیم این منطقه نسبت به نواحی رقیب 	<ul style="list-style-type: none"> ○ وجود جاذبه‌های طبیعی و پتانسیل بالای اکوتوریسم 	اکولوژیکی
<ul style="list-style-type: none"> ○ عدم ارائه مجوز و تسهیلات از سوی دولت جهت گسترش و توسعه خدمات، تجهیزات و تأسیسات گردشگری در این نواحی 	<ul style="list-style-type: none"> ○ افزایش توجه و حمایت مسؤولان کشور از توسعه روستایی با رویکرد اشتغالزایی و کسب درآمد ○ وجود نهادها و سازمانهای مختلف دولتی و غیر دولتی در مریوان و شهرهای اطراف جهت حمایت و ارائه تسهیلات و خدمات مختلف به روستاهای ○ وجود نیروهای متخصص و با تجربه در مجاورت با این مناطق 	نهادی

دریشت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۳۷

وزنهای بدست آمده، میانگین رتبه ای این وزنها و وزن نسبی آنها مورد تجزیه و تحلیل و محاسبه قرار گرفته و به متظور درجه بندی و اولویت سنجی در درون دسته‌ها و گروه‌های مختلف SWOT بکار گرفته شده است، در اینجا لازم به ذکر است که در این مطالعه، موضوعات در چهار

دسته عوامل اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، اکولوژیکی و نهادی مورد بررسی قرار گرفته و هر کدام از نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها مبتنی بر چهار عامل مذکور و پنح درجه شدت (خیلی خوب، خوب، متوسط، ضعیف و خیلی ضعیف) مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته‌اند و از این عوامل فوق بدین صورت بوده که برای هر عامل در یک دامنه ای ای از (۱) تا (۵) درجه بندی شده که (۱) به معنای داشتن اهمیت خیلی ضعیف و (۲) به معنای اهمیت ضعیف و (۳) به معنای اهمیت متوسط و (۴) به معنای اهمیت خوب و (۵) به معنای داشتن اهمیت خیلی خوب آن عامل در توسعه گردشگری در منطقه می‌باشد، سپس اطلاعات و داده‌های گردآوری شده بر حسب مجموع

- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها

از بین مجموعه عوامل و معیارهای SWOT که در بالا بیان گردید، جهت تهیه و آماده نمودن پرسشنامه پاسخ‌گویان استفاده شده و جهت وزن دهی و اولویت سنجی در بین آنان توزیع گردید. معیار سنجش و درجه بندی هر یک از عوامل فوق بدین صورت بوده که برای هر عامل در یک دامنه ای ای از (۱) تا (۵) درجه بندی شده که (۱) به معنای داشتن اهمیت خیلی ضعیف و (۲) به معنای اهمیت ضعیف و (۳) به معنای اهمیت متوسط و (۴) به معنای اهمیت خوب و (۵) به معنای داشتن اهمیت خیلی خوب آن عامل در توسعه گردشگری در منطقه می‌باشد، سپس اطلاعات و داده‌های گردآوری شده بر حسب مجموع

شکل ۳. ماتریس SWOT (عوامل اصلی تاثیرگذار بر توریسم روستایی در محدوده مورد مطالعه؛ مأخذ: بافت‌های تحقیق).

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۳۸

قوت و فرصت در برابر تعداد نقاط ضعف و تهدید شناسایی شده، سعی شده تا بوسیله پرسشنامه این موارد عنوان مزیتها و محدودیتهای عمدۀ ناحیه جهت اولویت‌بندی گزینه‌ها از دیدگاه پاسخگویان بررسی گردد. تا علاوه بر مشارکتی نمودن این روشن بتوان نتیجه را بصورت کمی درآورد و بالطبع بتوان نتایج منطقی تر و اصولی تری را بدست آورد. بنابراین با توجه به نظرات ارائه شده و محاسبات انجام شده بر روی این نظرات به منظور اولویت‌بندی آنها اقدام به تشکیل جدول ۱۱ گردید که بیانگر مجموع وزنهای داده شده، میانگین رتبه ای و وزن نسبی هر یک از نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها از دیدگاه مسئولان می‌باشد.

بنابراین با توجه به جدول ۱۱ در زیر به بررسی و تحلیل هریک از نقاط ضعف، قوت، فرصت و تهدیدها از نقطه نظر پاسخگویان در این تحقیق پرداخته می‌شود:

تحلیل SWOT نشان می‌دهد که از نظر مسئولان مولفه چشم اندازهای زیبا به همراه فضای سبز و باغات با

مجموعه فرصتها و تهدیدهای موجود و مؤثر بر این ناحیه از لحاظ گردشگری در غالب ابعاد توسعه روستایی (اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، اکولوژیکی و نهادی) مورد توجه و بررسی قرار گرفته که در شکل ذیل آمده است. همانطوریکه در شکل ۳ نشان داده شده است، در ناحیه روستایی مورد مطالعه تعداد ۹ قوت داخلی در برابر ۱۱ نقطه ضعف داخلی و تعداد ۷ فرصت خارجی در برابر ۱۱ تهدید خارجی مورد شناسایی و بررسی قرار گرفته است. بدین ترتیب در مجموع تعداد ۱۶ نقطه قوت و فرصت بعنوان مزیتها و ۲۰ ضعف و تهدید به عنوان محدودیتهای و تنگناهای پیش روی روستاهای این ناحیه جهت گسترش توریسم قابل شناسایی است. لذا در یک جمع‌بندی و تحلیل ساده‌می توان گفت که آستانه آسیب‌پذیری این نواحی بسیار بالا بوده و نیازمند بازنگری و ارائه سیاست‌های مناسب در جهت رفع ضعفها و تهدیدها با استفاده از نقاط قوت و فرصتها می‌باشد. ولی در اینجا علاوه بر نکات فوق، یعنی علاوه بر بررسی تعداد نقاط

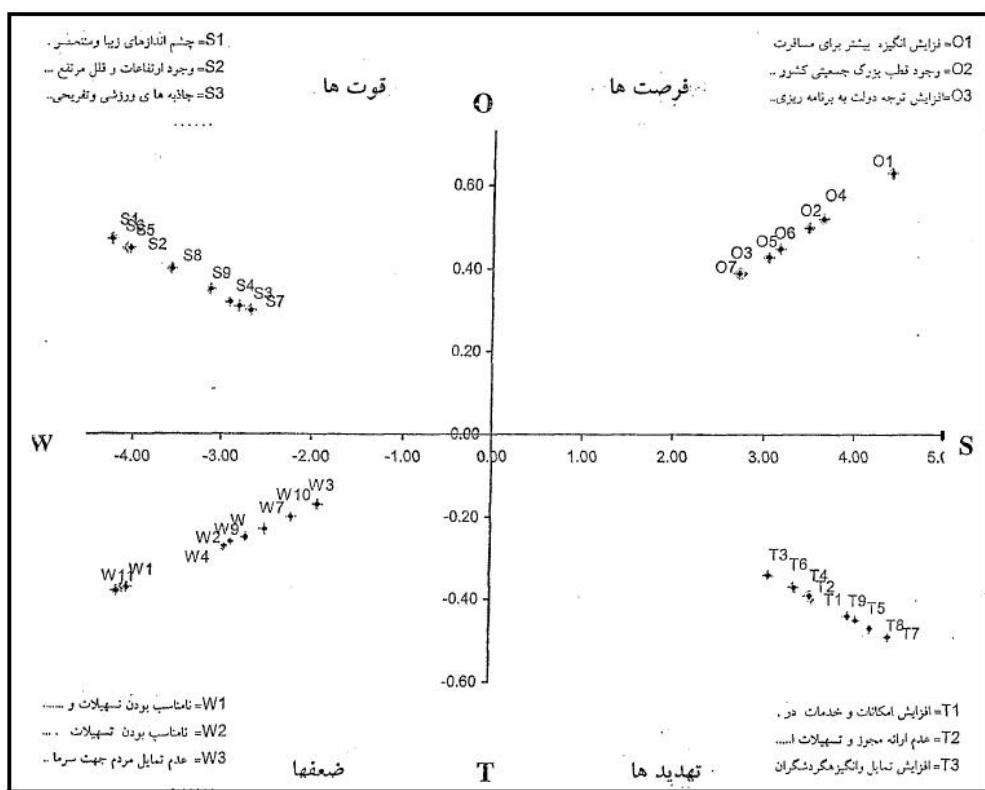
جدول ۱۱. ماتریس تحلیل شتجذ (رتبه بندی و ولوبت سنجی نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها)؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

رتبه	وزن نسبی	میانگین وزن ها	مجموع وزن ها	تحلیل SWOT
قوتها (S)				
۱	/۴۷	۴/۲۴	۱۰۶	S۱ = چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد
۳	/۴۵	۴/۰۸	۱۰۲	S۲ = وجود اتفاقات و قلل مرتفع جهت کوهنوردی و ...
۸	/۳۱	۲/۸۱	۸۹	S۳ = جاذبه های ورزشی و تفریحی این نواحی
۷	۳۲	۲/۹۱	۶۷	S۴ = دسترسی آسان و مناسب به این نواحی
۴	/۴۵	۴/۰۴	۱۰۱	S۵ = نزدیکی به شهر سنتج و کرانشاد
۲	/۴۷	۴/۲۳	۱۰۲	S۶ = وجود دریاچه زریوار، آبشارها و جاذبه های گوناگون
۹	/۳۰	۲/۶۸	۸۹	S۷ = وجود آداب و رسوم و فرهنگ محلی
۵	/۴۰	۳/۳۷	۸۲	S۸ = داشتن محیط آرام و بدون سرو صدا
۶	/۳۵	۳/۱۳	۷۵	S۹ = وجود بازار مناسب برای فروش
ضعفها (W)				
۲	/۳۵	۴/۰۹	۹۴	W۱ = نامناسب بودن تسهیلات و تجهیزات اقامتی
۷	/۲۶	۲/۸۸	۷۲	W۲ = نامناسب بودن تسهیلات بهداشتی و خدماتی
۸	/۲۵	۲/۷۱	۶۵	W۳ = عدم تمايل مردم جهت سرمایه گذاری
۴	/۲۷	۲/۹۶	۶۸	W۴ = نامناسب بودن تأسیسات و تجهیزات تفریحی
۱	/۳۸	۴/۱۶	۱۰۴	W۵ = فقدان نیروهای متخصص و آموزش دیده
۳	/۳۷	۴/۰۴	۹۷	W۶ = توزیع نامناسب گردشگران در فصول مختلف سال
۹	/۲۳	۲/۵۰	۶۰	W۷ = نامناسب بودن زیرساختهای محیطی
۶	/۲۶	۲/۸۸	۷۲	W۸ = عدم وجود برنامه ریزی و سرمایه گذاریهای
۵	/۲۷	۲/۹۵	۶۵	W۹ = تعارض میان فرهنگ گردشگران و مردم روستا
۱۰	/۲۰	۲/۰۲	۵۵	W۱۰ = عدم آشنایی روستاییان و عدم آگاهی آنها
۱۱	/۱۷	۱/۹۲	۴۸	W۱۱ = گرایش غالب مردم به استفاده اختصاصی
فرصتها (O)				
۱	/۶۳	۴/۴۰	۱۱۰	O۱ = افزایش انگیزه بیشتر برای مسافرت و تفریح
۳	/۵۰	۳/۴۸	۸۷	O۲ = وجود قطب بزرگ جمعیتی کشور در نزدیکی
۴	/۴۵	۳/۱۶	۷۹	O۳ = افزایش توجه دولت به برنامه ریزی و سرمایه گذاری
۲	/۵۲	۳/۶۴	۹۱	O۴ = افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه گذاری
۵	/۴۳	۳/۰۴	۷۶	O۵ = وجود نیروهای متخصص و با تجربه
۶	/۳۹	۲/۷۵	۶۸	O۶ = وجود نهادها و سازمانهای دولتی و غیردولتی
۷	/۳۹	۲/۷۲	۶۶	O۷ = عدم ارائه خدمات و تسهیلات مطلوب
تهدیدها (T)				
۵	/۴۰	۳/۵۶	۸۹	T۱ = افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی
۶	/۳۹	۳/۵۲	۸۸	T۲ = عدم ارائه مجوز و تسهیلات از سوی دولت
۹	/۳۴	۳/۰۸	۷۷	T۳ = افزایش تمايل و انگیزه گردشگران به مسافرت
۷	/۳۹	۳/۵۴	۸۵	T۴ = تراکم بیش از حد جمعیتی و شلوغ شدن
۳	/۴۵	۴/۰۵	۸۹	T۵ = آلودگی منابع آب، خاک و اقلیم این نواحی
۸	/۳۷	۳/۳۰	۷۴	T۶ = ازدیاد تخلفات اجتماعی با ورود گردشگران
۱	/۴۹	۴/۴۳	۱۰۲	T۷ = از بین رفتن درختان و پوشش گیاهی
۲	/۴۷	۴/۲۲	۹۷	T۸ = تخریب زمینهای کشاورزی و مزارع روستایی
۴	/۴۴	۳/۹۶	۹۵	T۹ = از بین رفتن فرهنگ سنت و محلی

مدیریت شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۴۰

نمودار ۱. تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدها جهت توسعه توریسم از دیدگاه مستولان و متخصصان؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

در مورد نقاط ضعف داخلی پاسخگوییان بر این عقیده بودند که مولفه عدم وجود نیروی متخصص با میانگین رتبه ای ۴/۱۶ و وزن نسبی ۰/۲۸، عنوان مهمترین ضعف داخلی و مولفه نامناسب بودن تجهیزات و تسهیلات اقامتی و رفاهی با میانگین رتبه ای ۴/۰۹ و وزن نسبی ۰/۳۵ در رتبه بعدی قرار دارد، همچنین مولفه گرایش غالب مردم به استفاده از باغات و مزارع به صور特 خصوصی در این نواحی با میانگین رتبه ای ۱/۹۲ و وزن نسبی ۰/۱۷، کمترین اولویت را در میان نقاط ضعف جهت توسعه توریسم دارد. علاوه بر این، از این دیدگاه از بین رفتن درختان و پوشش گیاهی و آثار تخریبی آن با میانگین رتبه ای ۴/۴۳، عنوان مهمترین تهدید خارجی و افزایش تمایل و انگیزه گردشگران به مسافت با سایر نواحی رقیب را با میانگین رتبه ای ۳/۰۸ و وزن نسبی ۰/۳۴، عنوان کم اهمیت‌ترین تهدید بیرونی جهت توسعه توریسم گسترش و توسعه توریسم مطرح است.

نمودار نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدهای مذکور را از دیدگاه پاسخگویان نشان می‌دهد، این نمودار که بر

میانگین رتبه ای ۲/۲۴ و وزن نسبی ۰/۴۷، عنوان مهمترین نقطه قوت داخلی و پس از آن مولفه وجود دریاچه زریوار و جاذبه‌های گوناگون آن با میانگین رتبه ای ۴/۲۳ و وزن نسبی ۰/۴۷، در اهمیت بعدی در توسعه توریسم روستایی قرار دارد، در مقابل وجود فرهنگ سنتی و محلی با میانگین رتبه ای ۲/۶۸ و وزن نسبی ۰/۳۰، عنوان کم اهمیت‌ترین نقطه قوت داخلی در توسعه و گسترش توریسم در این نواحی می‌باشد. همچنین از نظر پاسخگویان مولفه افزایش انگیزه بیشتر برای مسافرت در بین مردم با میانگین رتبه ای ۴/۴۰ و وزن نسبی ۰/۶۳، عنوان مهمترین فرصت بیرونی و بعد از آن افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه گذاری با میانگین رتبه ای ۳/۶۴ و وزن نسبی ۵/۲، در اولویت دوم قرار دارد، در حالیکه مولفه عدم ارائه خدمات و تسهیلات مطلوب در نواحی رقیب در مقایسه با این نواحی با میانگین رتبه ای ۲/۷۲ و وزن نسبی ۰/۳۹، عنوان کم اهمیت‌ترین فرصت بیرونی در جهت توسعه توریسم می‌باشد.

وزن بین ۰/۰۰ تا ۰/۳۰ - قرار دارند دارای وضعیت نامطلوبی هستند و می‌بایست بهبود و ارتقاء داده شوند و مولفه‌هایی که وزن نسبی بالاتر از ۰/۳۰ - دارند وضعیت بسیار نامطلوبی دارند که باید جایگزین شوند.

- جمع‌بندی و ارائه اولویت‌های نهایی از تحلیل SWOT با توجه به نتایج حاصله از ماتریس SWOT و نتایج ارائه شده در نمودار بالا اقدام به تشکیل جدول شماره ۱۰ گردید که این جدول بیانگر اولویت‌بندی و رتبه‌بندی هر کدام از شاخصها از دیدگاه مسئولان و متخصصان است.

- جمع‌بندی و نتجه‌های گیری نتایج کمی و کیفی به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل عاملی

اساس میانگین رتبه ایی و وزن نسبی مولفه‌ها تنظیم یافته، نشان دهنده این است که مولفه‌هایی که در ربع اول و ربع دوم محور مختصات (فرصتها و قوتها) قرار گرفته‌اند، اکثریت آنها وزن نسبی بیشتر از ۰/۳ دارند که این نشان می‌دهد که مولفه‌های انتخابی از وضعیت خوب و پایداری برخوردارند و آنها یکه دارای وزن نسبی بین ۰/۰۰ تا ۰/۳ هستند برای مثال در نقاط قوت وجود آداب و رسوم محلی (S7) و امکانات و خدمات ورزشی و تفریحی (S3) وضعیت نامطلوبی دارند و باید بهبود و ارتقاء یابند . با توجه به همین نمودار مولفه‌هایی که در ربع سوم و چهارم محور مختصات (ضعفها و تهدیدات) قرار گرفته‌اند نشان می‌دهد که اغلب این مولفه از شرایط بسیار نامطلوبی برخوردارند. در این میان مولفه‌هایی که

جدول ۱۲. اولویت‌بندی نهایی عوامل موثر (نقاط قوت، ضعف، فرصتها و تهدیدات) در توسعه توریسم از دیدگاه مسئولان و متخصصان؛ مأخذ: یافته‌های تحقیق.

اولویت‌بندی نقاط قوت (S)		اولویت‌بندی نقاط ضعف (W)	
رتبه	اولویت‌بندی فرستادهها (O)	رتبه	اولویت‌بندی نقاط ضعف (W)
۱	چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد	۱	فقدان نیروهای متخصص و آموزش دیده
۲	وجود دریاچه زربوار و جاذبه‌های گوناگون	۲	نامناسب بودن تسهیلات و تجهیزات اقامتی
۳	وجود ارتفاعات و قلل مرتفع جهت کوهنوردی	۳	توزیع نامناسب گردشگران در فصول مختلف سال
۴	نژدیکی به شهر سنتنج و کرمانشاه	۴	نامناسب بودن تأسیسات و تجهیزات تفریحی
۵	داشتن محیط آرام و بدون سرو صدا	۵	تعارض میان فرهنگ گردشگران و مردم روستا
۶	وجود بازار مناسب برای فروش	۶	عدم وجود برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاریهای
۷	دسترسی آسان و مناسب به این نواحی	۷	نامناسب بودن تسهیلات بهداشتی و خدماتی
۸	جادبه‌های ورزشی و تفریحی این نواحی	۸	عدم تمایل مردم جهت سرمایه‌گذاری
۹	وجود آداب و رسوم و فرهنگ محلی	۹	نامناسب بودن زیرساختهای محیطی
۱۰		۱۰	عدم آشنایی روستاییان و عدم آگاهی آنها
۱۱		۱۱	گرایش غالب مردم به استفاده اختصاصی
رتبه	اولویت‌بندی تهدیدها (T)	رتبه	اولویت‌بندی فرستادهها (O)
۱	افزایش انگیزه بیشتر برای مسافت و تفریح	۱	از بین رفتن درختان و پوشش گیاهی
۲	افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری	۲	تخریب زمینهای کشاورزی و مزارع روستایی
۳	وجود قطب بزرگ جمعیتی کشور در نزدیکی	۳	آلودگی منابع آب، خاک و اقلیم این نواحی
۴	افزایش توجه دولت به برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری	۴	از بین رفتن فرهنگ سنت و محلی
۵	وجود نیروهای متخصص و با تجربه	۵	افزایش امکانات و خدمات در مناطق تفریحی
۶	وجود نهادها و سازمانهای دولتی و غیردولتی	۶	عدم ارائه مجوز و تسهیلات از سوی دولت
۷	عدم ارائه خدمات و تسهیلات مطلوب	۷	تراکم بیش از حد جمعیتی و شلوغ شدن
۸		۸	ازدیاد تخلفات اجتماعی با ورود گردشگران
۹		۹	افزایش تمایل و انگیزه گردشگران به مسافت

دری شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۴۱

نقشه نظر عوامل محیطی داخلی جاذبه‌های اکولوژیکی محدوده مورد مطالعه بیشترین اولویت را در توسعه گردشگری دارد.

با توجه به نتایج و یافته‌های بدست آمده از پژوهش و نتایج SWOT راهبردها و راهکارهای ذیل ارائه شده است:

۱. تأکید بر توسعه گردشگری طبیعی و زیست محیطی (بدلیل وجود پتانسیل بالای طبیعت در جذب گردشگران طبیعی و مزیت نسبی پدیده‌های طبیعی):
۲. تمرکز بر فعالیتهای توریستی جهت بهره‌برداری از منابع و جاذبه‌های موجود که در حال حاضر با ظرفیت کمتر مورد استفاده واقع شده است (چشم‌اندازهای طبیعی، ارتفاعات، فضای سبز شهری، توریسم درمانی و ...):
۳. تأکید بر توسعه گردشگری طبیعی و گردشگری بومی به دلیل وجود مزیت‌های نسبی برای توسعه این نوع گردشگری در روستای مطالعه شده؛
۴. استفاده از نیروهای متخصص و با تجربه به منظور ایجاد تشكلهای تعاونی مردمی و همچنین ترویج و آموزش گردشگری از طریق نشست‌ها و جلسه‌های مختلف با مردم روستایی؛
۵. بهبود امکانات و زیرساختهای موجود جهت جلب رضایتمندی گردشگران و افزایش کمی گردشگران همراه با استفاده از توان و مشارکت مردم در جهت تأمین خدمات بهینه و فعالیت مرتبط با گردشگری (خدمات اسکان و تغذیه، بهداشت، مخابرات، ارتباطات، ترافیک، خدمات عمومی وغیره)؛
۶. استفاده از توان عموم مردم و تشکلهای در برنامه‌ریزی جهت توسعه زیرساختها و بهره‌برداری از تاسیسات گردشگری و جلب سرمایه و مشارکت بخش خصوصی با توجه به محدودیت منابع و مشکلات مدیریتی؛

منابع و مأخذ

۱. افتخاری، رکن الدین، قادری، اسماعیل؛ (۱۳۸۱) نقش گردشگری روستایی، فصلنامه مدرس، دوره ۶، شماره ۲
۲. افتخاری، عبدالرضا، پورطاهری، مهدی؛ (۱۳۹۰) اولویت بندی ظرفیت‌های گردشگری روستایی اکتشافی و آزمون ناپارامتریک فریدمن با استفاده از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. نتایج بدست آمده از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی حاکی از آن است که مجموع ۳۰ گوییه تحقیق حاضر ۵ عامل با عنوانِ عامل اول: زیرساختهای مناسب گردشگری و وجود برنامه ریزی بخش دولتی و عامل دوم: جاذبه‌های گردشگری به دلیل همچواری و صنایع فرهنگی منطقه، عامل سوم: جاذبه‌های طبیعی وجود راههای ارتباطی بومی، عامل چهارم: بازاریابی محصولات تولیدی وجود مراکز حمل و نقل کالا و عامل پنجم: آموزش روستاییان بومی در برخورد با گردشگران و کاهش مسائل فرهنگی؛ در مجموع ۶۶/۱ درصد از واریانس کل عوامل و مولفه‌های گردشگری روستایی شهرستان مریوان را تشکیل داده‌اند. آزمون ناپارامتری فریدمن نیز بیانگر آن است که از دیدگاه پاسخگویان: عامل اول زیرساختهای مناسب گردشگری وجود برنامه ریزی بخش دولتی (۱۷/۴) و عامل دوم: جاذبه‌های گردشگری به دلیل همچواری و صنایع فرهنگی منطقه (۱۵/۳)، عامل سوم: جاذبه‌های طبیعی وجود راههای ارتباطی بومی (۱۴/۹) بیشترین میانگین را به لحاظ تأثیرپذیری بر نقش گردشگری در توسعه روستایی شهرستان مریوان داشته و در مقابل کمترین میانگین نیز مربوط به عامل چهارم: بازاریابی محصولات تولیدی وجود مراکز حمل و نقل کالا (۱۲/۷) و عامل پنجم: آموزش روستاییان بومی در برخورد با گردشگران و کاهش مسائل فرهنگی (۱۱/۸) بوده است. همچنین نتایج تحلیل SWOT نشان می‌دهد که در نواحی روستایی مورد مطالعه تعداد ۹ نقطه قوت داخلی دربرابر ۱۱ تهدید خارجی مورد شناسایی و بررسی قرار گرفته است. بدین ترتیب در مجموع تعداد ۱۶ نقطه قوت و فرست بعنوان مزیتها و ۲۰ ضعف و تهدید به عنوان محدودیتها و تنگناهای پیش روی روستاهای این ناحیه جهت گسترش توریسم قابل شناسایی است، که این نشان می‌دهد که آستانه آسیب‌پذیری این نواحی بسیار بالا بوده و نیازمند بازنگری و ارائه سیاست‌های مناسب در جهت رفع ضعفها و تهدیدها با استفاده از نقاط قوت و فرصتها می‌باشد. همچنین این تحلیل نشان داد که از

دری شهری

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014

۱۴۳

- ریزی توسعه روستایی در ایران، نشر قومس، تهران
۱۴. رضوانی؛ محمدرضا؛ (۱۳۹۰) توسعه گردشگری روستایی با رویکرد گردشگری پایدار، انتشارات دانشگاه تهران
۱۵. رکن الدین افتخاری، عبدالرضا؛ (۱۳۹۲) ارائه الگوی برنامه ریزی راهبردی توسعه گردشگری پایدار روستایی، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۴۵، شماره ۵۲
۱۶. شریف زاده، ابوالقاسم و مرادنژاد، همایون، توسعه پایدار و توریسم روستایی، ماهنامه اجتماعی اقتصادی جهاد، خرداد و تیر ۱۳۸۱، شماره ۲۵۱-۲۵۰، ص ۵۲
۱۷. صالحی فرد، محمد، (۱۳۹۰) گردشگری روستایی (مبانی برنامه ریزی و طرح‌های ساختاری)، نشر مشهد، مرندیز
۱۸. ضیایی، محمود و تراب احمدی، مژگان (۱۳۹۱) شناخت صنعت گردشگری با رویکرد سیستمی، تهران، نشر علوم اجتماعی
۱۹. عبدالمنافی، طاهره، ازکیا، مصطفی؛ (۱۳۹۰) عوامل موثر بر صنعت گردشگری در منطقه روستایی کلاردشت، پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، سال چهارم، شماره ۱، بهار (پیاپی سیزده)
۲۰. عنابستانی، علی اکبر و همکاران؛ (۱۳۹۱) بررسی آثار اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و زیست محیطی توسعه گردشگری در سکونتگاه‌های روستایی از دیدگاه گردشگران و روستاییان، مجله علمی تخصصی برنامه ریزی فضایی سال دوم، شماره ۵، پاییز (۱۳۹۱)
۲۱. کریمی، جعفر، محبوب فر، محمد رضا؛ (۱۳۹۱) گردشگری روستایی ایران (جادبه‌ها، روستاهای شگفت انگیز، برنامه ریزی)، اصفهان، انتشارات ارکان دانش
۲۲. مافی، عزت الله، سقایی، مهدی؛ (۱۳۸۷) تحلیل بر گردشگری روستایی در پیرامون کلان شهرها، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، شماره دهم، بهار و تابستان
۲۳. منشی زاده، رحمت الله (۱۳۷۶) جهانگردی، نشر مشعل.
۲۴. مهدوی، داود؛ (۱۳۹۰) ارزیابی پایداری توسعه گردشگری روستایی در ایران، رساله دکتری، تربیت مدرس
۲۵. مهدوی، داود؛ (۱۳۸۲) نقش توریسم در توسعه
- شهرستان نیر، فصلنامه جغرافیا و توسعه، شماره ۲۴
۳. بدرا، سید علی؛ (۱۳۸۸) اثرات اقتصادی گردشگری بر نواحی روستایی، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، شماره دوازدهم.
۴. پاپ زن، عبدالحمید و همکاران؛ (۱۳۸۹) مشکلات و محدودیت‌های گردشگری روستایی با استفاده از نظریه بنیانی، فصلنامه پژوهش‌های روستایی دوره ۱، شماره ۳
۵. پاپلی یزدی، محمد حسین، سقایی، مهدی؛ (۱۳۸۶) گردشگری (ماهیت و مفاهیم)، تهران، انتشارات سمت
۶. جوان، جعفر، سقایی، مهدی؛ (۱۳۸۳) نقش گردشگری روستایی در توسعه منطقه‌ای با تأکید بر مدیریت روستایی، فصلنامه جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، شماره ۱
۷. حسنوند، اسماعیل؛ (۱۳۹۰) امکان سنجی گردشگری روستایی و آثار آن بر توسعه روستایی، فصلنامه توسعه روستایی، دوره سوم، شماره ۲، پاییز و زمستان
۸. خاتون آبادی، سید احمد، راست قلم، مهدی؛ (۱۳۹۰) سنجش ارکان چهارگانه گردشگری روستایی با استفاده از تکنیک SWOT، نشریه اقتصاد و توسعه کشاورزی، جلد ۲۵، شماره ۳، پاییز
۹. دادرخانی، فضیله و همکاران؛ (۱۳۹۰) تحلیل نقش گردشگری در توسعه ویژگیهای کارآفرینانه و گرایش به کارآفرینی در بین جوانان روستایی، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۷۸، زمستان
۱۰. دانش مهر، حسین؛ (۱۳۹۱) بررسی نقش طبیعت گردی و آثار آن در توسعه مناطق روستایی با استفاده از مدل تحلیلی ژتچ، پژوهش‌های روستایی، سال سوم، شماره سوم، پاییز
۱۱. رضایی، پژمان؛ (۱۳۸۲) بررسی و مطالعه زمینه‌های گردشگری در نواحی روستایی استان چهارمحال و بختیاری به منظور توسعه روستایی، پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران
۱۲. رضایی، روح الله؛ (۱۳۹۱) واکاوی پیامدهای منفی توسعه گردشگری در مناطق روستایی استان قزوین، مسکن و محیط روستا، شماره ۱۳۷، بهار
۱۳. رضوانی، محمدرضا؛ (۱۳۸۳) مقدمه‌ای بر برنامه

نواحی روستایی پیرامون شهرها و ارائه مدل استراتژیک،
پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی
روستایی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه
تریبیت مدرس

26. Augustin, M., 1998, National Strategies for Rural Tourism Development and Sustainability
27. Goeldner, R. Charles and Ritchie, J.R Brent.2003, TOURISM, Principle,Practices, Philosophies. John wiley & sons, inc. eleventh edition
28. Goldstone, J.and Morris, A,(1999) Farm Accommodation and Agriculture Heritage in Orkney, Research Center of Bornholm,pp,111-120
29. Greffe x 1993, Rural Tourism a Lever for Economic and Social Development, Londo
30. Hall.C. (2004) the geography of tourism and recreation, Rutledge, London
31. Pearce, B.and Markandya(1989) Tourist development. Longman. Sinagapore publisher Ltd
32. Pearce, D. (1999), tourist development, Longman, Harlow

فصلنامه مدیریت شهری
Urban Management
شماره ۳۶ پاییز ۱۳۹۳
No.36 Autumn 2014